

tiones subduxerit, aluerit Britannia 19200 pedes, & 1700 Equites plus minus ordinarios.

Comes sa-
crarum lar-
gitionum.

Præter hæc Comes sacrarum largitionum, qui donorum & liberalitatis Imperatoris curam gerebat habuit sub se in Britannia Rationalem summarum Britanniae, Præpositum Thefaurorum Augustensium in Britannia & Procuratorem Gynegii in Britannia, in quo Principis, militumque vestes texebantur. Comes etiam rerum privatarum suum etiam habuit rei privatae Rationalem in Britannia, ut taceam Procuratorem Ludi gladiatorii per Britanniam, cujus meminit vetus Inscriptio, & alios subfellii inferioris.

Constanti-
nus Imp.
Constans
Imp.

Constantino defuncto obtigit Britannia filio ejus Constantino, qui cum dominandi libidine percitus in aliena irrueret, à fratre Constante interceptus. Qua victoria ille tumidior Britanniam & reliquas provincias occupavit, & huc accessit cum fratre Constantio. Vnde Iulius Firmicus, non ille paganus Astrologus, sed Christianus sic eos affatur: *Hieme* (quod nec factum est aliquando, nec fiet) *tumentes, & fervientes undas calcastris Oceani Britannici, sub remis vestris. Incogniti jam nobis pene maris unda contremuit, & insperatam Imperatoris faciem Britannus expavit. Quid amplius vultis? virtutibus vestris victa elementa cesserunt. Constans autem hic Sardicam contra Arrianos indixit concilium quo convenerunt Episcopi trecenti & inter eos Britanniarum Episcopi, qui hæreticis damnatis, Nicænaque fide confirmata, Athanasii innocentiam suis calculis comprobarunt. Sed juvenis hic Princeps imperii cura abjecta voluptatibus delibutus; & inde provincialibus gravis, & militibus parum gratus, à Magnentio Comite Ioviorum & Herculiorum inter venandum in vico Helenæ circumventus, & obruncatus, vaticinio adimpleto in aviæ gremio fata completurus, à cujus nomine vicus ille nomen sumpserat. Hic Magnentius patre Britanno apud Lætos in Gallia natus, occiso jam Constante, imperatorium habitum in Gallia induit, Britanniamque in suas partes pellexit, atque per triennium acrioribus proeliis à Constantio exagitatus sibi manus intulit, Fortunatus, si quis alius princeps, coeli temperie, fructuum proventu, & nulla à barbaris formidine, quæ apud vulgus Principum gloriæ inprimis ducuntur. Cur vero Magnentius iste Taporus dicatur in antiquo lapide Romæ jam pridem effosso, inquirent alii. Sic enim legitur de Obelisco, in Circo erecto loquens.*

Athana-
sius in
Apolog. 2.
Magnen-
tius, qui
Taporus
dictus.

*Interea Taporus Romam vastante tyranno
Augusti jacuit, donum studiumque locandi.*

Angelus
Rochæ.

Gratianus
Funarius.
A. Mar-
cellinus.

Hoc tempore præfuit rei castrensi per Britanniam Gratianus cognomine Funarius, qui pater Valentiniani Augusti. Funarius autem ille dictus, quod non adultus venalem circumferens funem, quinque militibus eum rapere studio magno conatis nequaquam cessit: hic cum ad larem revertisset sacramento solutus, bonorum multatione à Constantio afflictus est, quod Magnentium hospitio suscepisse dicebatur.

Constan-
tius Pau-
lus Catena.

Magnentio sublato Britannia se Constantio submitit, & protenus huc missus est Paulus notarius ortus in Hispania, glabro quidem sub vultu latens odorandi vias periculorum occultas perquam sagax. Ut militares quosdam perduceret ausos conspirasse Magnentio, cum reniti non possent, his li-

Ammian.
Marcelli-
nus lib. 14.

centius supergressus fluminis modo fortunis complurium sese

repentinus infudit. Et ferebatur per strages multiplices ac ruinas, vinculis membra ingenuorum adfligens & quosdam obterens manicis, crimina scilicet multa consarcinando à veritate longe discreta. Vnde admissum est facinus impium, quod Constantii temporibus notam inusserat sempiternam. Martinus regens illas provincias pro præfecto, arumnas innocentium graviter gemens, sepeque obsecrans ut ab omni culpa immunibus parceretur, cum non impetraret, minabatur se discessurum: ut saltem id metuens perquisitor malevolus, tandem desineret quieti coalitos homines in aperta pericula proleclare. Per hoc minui studium suum existimans Paulus, ut erat in complicandis negotiis artifex dirus, unde & Catena inditum est cognomentum, Vicarium ipsum eos quibus parserat adhuc defensantem, ad sortem periculorum communium traxit. Et instabat ut eum quoque cum tribunis & aliis pluribus ad comitatum imperatoris victum perduceret. Quo percitus ille exitio urgente, abrepto ferro eundem adoritur Paulum. Et quia languente dextra letaliter ferire non potuit, jam distractum mucronem in proprium latus impexit: Hocque deformi genere mortis excessit à vita iustissimus, remora ausus miserabiles casus levare multorum. Quibus ita scelestè patratis, Paulus cruore perfusus, reversus est ad principis castra, multos coopertos pene catenis adducens, in squalorem dejectos atque mœstitiam: quorum adventu intendebantur aculei, uncosque parabat carnifex & tormenta; & ex iis proscripti sunt plures, actique in exilium alii, nonnullos gladii consumpsere pœnales. Ipseque tandem sub Iuliano vivus exultus Deo ultore efferatæ crudelitatis pœnas persolvit meritissimas.

Martinus
Vicarius
Britanniae.

Deinde (Ammianum Marcellinum legis) in Britannia cum Scotorum Pictorumque gentium ferarum excursu, rupta quiete, condita loca limitibus vicina vastarentur, & implicaret formido provincias præteritarum cladum congerie fessas, hyemem agens apud Parisios Iulianus (quem Casarem & collegam in imperio renunciarat Constantius) distractusque in sollicitudines varias, verebatur ire subsidio transmarinis, ut retulimus ante fecisse Constantium, ne rectore vacuas relinqueret Gallias, Alamannis ad servitiam etiam tum incitatis & bella. Mittere igitur ad hæc loca ad rationes componendas Lupicinum placuit, ea tempestate magistrum armorum, bellicosum sane, & Castrensis rei peritum, sed supercilia erigentem ut cornua, & de tragico, quod ajunt, cothurno strepentem, super quo diu ambigebatur, avarus esset potius, an crudelis. Moto ergo velitari auxilio, Herulis scilicet & Batavis, numerisque Mæsicorum pluribus, adulta hyeme dux antedictus Bononiam venit: quaesitisque navigiis, & omni imposto milite, observato flatu secundo ventorum, ad Rutupias sitas ex adverso desertur, petitque Londinum: ut exinde suscepto pro rei qualitate consilio, festinaret ocus ad procinctum.

Lupicinus.

Rutupia.
Londini-
um.

Sub hoc Constantio, qui Arianis impense favebat, eorum hæresis in Britanniam proserpsit, in qua à primis Constantini Max. annis Christi capitis & membrorum consonantia suavis manserat, donec Ariana illa perfidia atrox, seu anguis transmarina nobis exomens venena fratres in unum habitantes exitiabiliter faceret sejungi, ac sic quasi via facta trans Oceanum omnes omnino bestiae fera mortiferum cujuslibet hæresis virus horrido ore vibrantes letalia dentium vulnera patriæ novi semper aliquid audire volenti, & nihil certe stabiliter obtinenti infigebant. In horum Arianorum gratiam accivit Constantius episcopos quadringentos Occidentales Ariminum, quibus omnibus annonas & cellaria dare Imperator præceperat.

Ariana
hæresis.
Gildas.